

Jazz is een kannibaal

“It isn’t dead, it just smells funny” Frank Zappa

cultuur

muziek jazz Hello Jazz Festival

Wie dacht dat jazz dood en voorbijgestreefd zou zijn, moet maar eens een blik werpen op de concertagenda van deze herfst. Jazz leeft! Mede dankzij allerlei andere muziekjes.

‘Haalt de jazz de eenentwintigste eeuw?’ Dat vraagt de Nederlandse schrijver en jazzliefhebber J. Bernlef zich af in 1999 in een uiterst vermakelijk boekje met die vraag als titel. Het is een bundel essays over de geschiedenis van de jazz. Die geschiedenis duurt intussen al meer dan 100 jaar en uiteraard is de jazz in die periode al meerdere keren ten dode opgeschreven. En weer levend verklaard. Denk aan Frank Zappa: “Jazz isn’t dead, it just smells funny”. Bernlefs antwoord op zijn eigen vraag gaat van sombere vooruitzichten gekoppeld aan nostalgische terugblikken tot hoopvolle nieuwsgierigheid. Die nieuwsgierigheid richt zich vooral op de kleine aftakkingen en grillige stromingen die in de loop der jaren in de jazzdelta zijn ontstaan. Maar ook op de uitgestrektheid en muzikale rijkdom van die delta en de mogelijkheden die daarin verscholen liggen voor de toekomst.

The future is now en vijftien jaar ver in de eenentwintigste eeuw *mogen we wel zeggen dat de jazz het gehaald heeft. Alweer. Meer zelfs, de jazz is levendiger en diverser dan ooit tevoren. Een blik op de concertagenda van deze herfst laat daarover geen twijfel bestaan.

Wat de concertpodia in ons land presenteren onder de noemer "jazz en aanverwanten" is niet alleen een enorm gevarieerd menu maar ook bijzonder hoopgevend voor de toekomst van de jazz. Ook hoopgevend is dat jazz nog in staat is om zalen tot de nok te vullen. Op vrijdag 13 november speelt jazzicoon en pianist Keith Jarrett in een uitverkocht Paleis voor Schone Kunsten in Brussel. Een paar dagen later, op maandag 16 november, vult de nieuwe ster Kamasi Washington met zijn band twee keer op een avond de ABCclub. Die Amerikaanse saxofonist wordt gehypet als de jonge belofte van de jazz, iemand die dankzij zijn werk met artiesten als hiphop-producer Flying Lotus (een neef van Alice Coltrane nota bene) en rapper Kendrick Lamar, ook een nieuw en vooral jonger publiek kan warm maken voor de jazz. Terwijl de muziek op zijn magistrale eerste album 'The Epic' dichterbij de jazztraditie ligt dan je in eerste instantie zou vermoeden.

Jazz is muziek van het moment, wordt gecreëerd ter plaatse, meestal al improviserend en het liefst op een concertpodium. Daar brengen muzikanten jazz tot leven, geïnspireerd door elkaar, het publiek, de omgeving, de wereld. Dat is het mooie van jazz. Het is ook muziek die speelt met zijn eigen verworvenheden. Telkens weer wordt de traditie, de jazzgeschiedenis, in min of meerdere

mate te grabbel gegooid en geconfronteerd of gecombineerd met nieuwe invloeden, andere geluiden, vreemde culturen. Niet uit pure vernieuwingsdrang maar eerder uit noodzaak. Dat is wat jazz levend houdt. Je zou het een soort muzikaal kannibalisme kunnen noemen: jazz "verorbert" niet alleen het andere maar ook zichzelf en komt er in het beste geval sterker, of toch rijker, uit dan tevoren.

Die rijkdom schittert dezer dagen dus ook weer in de concertagenda. Zo is er bijvoorbeeld het Hello Jazz Festival. De sponsor is nieuw, maar het "herfstjazzfestival" zelf bestaat al dertig jaar. En of dat nu wordt ondersteund door een bank, een automaker of een sigarettenmerk zal me eerlijk gezegd worst wezen. Waar het om gaat is dat het festival in nauwe samenwerking met verschillende concertzalen over het hele land steeds jazz in al zijn verscheidenheid heeft proberen te bieden. Naast de grote helden van de jazz - Miles Davis, Sonny Rollins, Herbie Hancock, Wayne Shorter, Cecil Taylor, Ornette Coleman, Archie Shepp, Oscar Peterson, Dave Brubeck, Nina Simone, Ray Charles en ga zo maar door - heeft het festival ook steeds aanstormend talent en jonge beloftes geprogrammeerd. Zonder ooren oogkleppen en altijd benieuwd naar wat er in de rest van de muziekwereld gebeurt. Soms tot gruwel vanwege de puristen van de "jazzpolitie".

Wat de dertigste editie van het festival verder in de aanbieding heeft, lees je hier. Maar de concertagenda heeft ook zonder dat festival nog heel wat moois in petto. Moois dat nog maar eens onderstreept hoe veelzijdig jazz kan zijn.

Het trio Aka Moon bijvoorbeeld maakt al meer dan twintig jaar een unieke kruisbestuiving tussen jazz, wereldmuziek en gecomponeerde muziek, vaak met allerlei gastmuzikanten. Op 26 november werpen de drie heren zich in de Handelsbeurs samen met pianist Fabian Fiorini op de sonates van Domenico Scarlatti (1685-1757). Twee dagen later transformeert het trio in een uitgebreid Aka Balkan Moon voor een concert in het kader van Europalia Turkije in Bozar.

JazzLab Series organiseert intussen een tournee voor Keenroh XL, een improvisatiegezelschap rond veelbelovend jong talent en enkele oude rotten dat net een nieuw album klaar heeft voor het El Negocito label. En in Gent organiseert dat label concerten onder de noemer "Citadelic": op 8 december met twee duo's in het SMAK: vrije improvisatie van pianist Kris Defoort en trombonist Wolter Wierbos en elektro-impro van de Noorse broers Christian en Fredrik Wallumrod.

De Antwerpse concertorganisator Sound in Motion zet bovendien zijn reeks Oorstof-concerten voort met ondermeer op 6 december het Winteroor Festival in Kunstencentrum België in Hasselt. Dat wordt een soort free-jazz-hoogmis met iconen als Fred Van Hove, Evan Parker en Alexander von Schlippenbach, maar ook jong grut als Kaja Draksler en Seppe Gebruers.

Geloof het of niet, maar er staat zelfs nog meer jazz geprogrammeerd in de concertagenda van de komende weken. Om maar te zeggen: jazz leeft! Het ruikt misschien een beetje raar, maar proeven kan geen kwaad. Laat het u smaken.

Jeroen Revalk